

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei arhidieceșane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiează.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmoud — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 128 Metr.

MIRONU,

prin îndurarea lui Dumnedieu arhiepiscopu alu bisericii ortodoxe in Transilvani'a, si metropolitu alu romanilor greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a,

Preasantiloru frati episcopi; venerabililoru consistorii eparchiale; iubitoru si onorabililoru deputati congresuali; iubitoru cleru si poporu din provinci'a Nôstra metropolitana: Daru si mila dela Dumnedieu, si salutarea Nôstra cordiala!

Conformandu-Ne rescriptului domnului ministru regio-ungaricu de culte si instructiune publica din 16 Octobru 1877, Nr. 26156; Noi, in asteptarea resolutiunei prénalte ce Ni-o pusese acelu rescriptu in vedere, prin literele Nôstre din 8 Octobru 1877, Nr. 161. Metr. amu amanatu deocamdata deschiderea congresului nationalu-bisericescu alu provinci'e Nôstre metropolitane, care prin alte litere ale Nôstre din 20 Septembrie 1877, Nr. 146. Metr. erá convocatu la sesiune ordinaria pe 16 Octobru 1877. Dupace inse de o parte in decursulu unui timpu mai lungu nu au urmatu de susu celea asteptate in treb'a acést'a; ér de alta parte regularea mai multoru cestiuni si afaceri de interesu comunu pentru intrég'a Nôstra metropolia rechiamo cu urgentia intrunirea congresului nostru nationalu-bisericescu: Noi in contielegere cu consistoriulu Nôstru metropolitanu intrunitu in siedintia plenaria, amu aflatu de bine a face de nou in modulu celu mai esactu pasii corespundietori pentru ca congresulu nostru nationalu-bisericescu sè se intrunésca in anulu acést'a la timpulu normatu prin statutulu organicu, adeca la 1/13 Octobru in sesiune ordinaria.

In rondulu acestor'a dar', dupace cu datulu de 17/29 Iuliu a. c. sub Nr. 113. Metr. amu facutu celea corespundietóre pentru a se aduce la prénalt'a cunoscentia a Maiestatei Sale ces. re-

gesci și apostolice intentionat'a convocare a congresului nostru pe timpulu amintitu, — Noi in conformitate cu dispusetiunile statutulu organicu, cari reguléza tienerea congresului, convocamu, si prin acestea dechiaramu de convocatu congresulu ordinariu nationalu-bisericescu alu provinci'e Nôstre metropolitane la biserica parochiala din cetatea Sibiu, pe Duminec'a ce cade in 1/13 Octobru a. c.; totodata invitamu la acél'a pre Preasantiile Sale fratii episcopi diecesani precum si pre alesii deputati congresuali, reprezentanti ai clerulu si poporulu din intréga provinci'a nôstra metropolitana; atragându si astadata atentiunea respectiviloru la §§-ii urmatori din regulamentulu afaceriloru interne congresuali:

„§. 1. Congresulu se incepe cu servitulu dumnedieescu impreunatu cu invocarea santulu Duchu, ce se va tiené in diu'a de deschidere deminét'a la 9 ore.“

„§. 2. In diu'a determinata pentru deschiderea congresului se aduna toti membrii congresului dupa finirea servitulu dumnedieescu in loculu si localitatea destinata spre acést'a s. a.“

„§. 4. Dupa enuncierea deschiderii congresului acést'a trece indata la verificarea membriloru congresuali. Spre acestu scopu credentialele se predau presidiulu.“

„§. 8. Membrii congresului nedificulti suntu detori a se infatisia pe diu'a deschiderii si a luá parte la siedintie si lucrarile congresului s. a. Deputatii, cari nu se infatisieza la congresu in 5 zile dela deschidere, si absentarea loru nu o potu legitimá cu dovedi demne de credientu, se privescu de a-si fi depusu mandatulu si se escrie alegere noua.“

Datu in resiedinti'a Nôstra arhiepiscopésca-metropolitana in Sibiu, la 2 Septembrie vechiu 1878.

Mironu Romanul m/p.,

Bosnia și Ertegovina.

Un buletin oficial constată, că operațiunile la Sava s'au început în 14 l. c. Detaieri nu se publică; din contră se spune, că în zilele cele mai de aproape se vor comunica numai sciri foarte puține despre operațiunile ce s'au început, fiind o necesitate imperativă a se păstra cea mai mare discrețiune despre tóte mișcările militare. Buletinul termină cu un apel călduros către țiare, condiționat de situațiune, a și impune cea mai puțin ciósă rezervă până când va urma o hotărîre a armelor în întreprinderea cea nouă a ocupațiunei.

Biroul telegrafic aduce următoarea telegramă oficială dela Viena, datată din 17 Septembrie n.: În 14 l. c. trecend trupele (Corpului IV) de sub comanda vicemareșalului Bie-north preste Sava, s'au început operațiunile offensive, cari până acum decurg fără nici o intrerupere. Trupele au ocupat în 15 l. c. séra linia dela Sava preste Sacova și Gradaciaș spre Bosna. Insemnata localitate a Gradaciașului a fost luată mai fără luptă și s'au început numai decât desarmarea.

Szapáry încă a început o acțiune combinată dela Dobo, înaintând, după o luptă de recunoscere, care avu loc în 15 l. c., în făcutul zilei din 16 l. c. un despărțement spre Gracianita, care se află părăsită de insurgenți. Acestia se retraseră parte spre međanópte, parte spre Dolni-Tuzla.

După un raport din Bania luca desarmarea se continuă neîntrerupt. Trupele înaintéază de nou spre Bihaci. Insurgenții, cari apérau satele Isacici, Gata, Viciți și Musinovaș, fură împrăsciați după lupte mai îndelungate și satele fură aprinse. Altă colónă demonstrând dela Zawalie, a ocupat pozițiunea dela curtea parochială din Zegar, apérată de insurgenți. În același timp a demonstrat un

batalion de honveđi la Proscieni-Camen și Liescovaș. Perderile cu ocaziunile aceste sînt 150 ómeni.

Dela Trebinie a înaintat un batalion spre Bilec cu scop de a restaura comunicațiunea întreruptă în parte de insurgenți. La reîntórcere, după îndeplinirea lucrărilor de restaurațiune, o companie fu atacată de insurgenți dela spate, și a perdut 3 ofi-cieri și 80 ómeni, morți și răniți. Nu se scie ce s'a făcut un oficier dela statul major.

Revista politică.

Să ne facem și noi părători? N'avem lipsă. Să espunem faptele, care se petrec. Ele vor pári pe adevérații amenințatori ai întregității statului.

Amintirám ceva de clădirea unui drum de fer între Sisek și Novi. Acesta este indispensabil pentru trupele austro-unguresci din Bosnia și Ertegovina. Foile ungueresci dincóce, și cele nemfesci dincolo de Laita, se ridică cu fel de fel de pretensiuni, condițiuni și protestări contra clădirei, nu ca să'l paralizeze, ci ca să împedece punerea lui în lucrare, ceea ce în împregiurări anumite nu este alt ceva, decât paralizare. Ministrii ungueresci opun realității drumulu de fer greutăți constituționale; ministrul Andrássy urđitorul ocupațiunei nu primesce de loc deputațiunea croată, care petițiunase pentru linia drumulu de fer; celebrul deputat cislaitan Dr. Sturm se espectoréază, că nici un Némț constituțional nu va saluta întreprinderea bine primită numai în Agram și Eseg, că pacificațiunea nu are prospecte de reesire și ocupațiunea trupelor nóstre séménă mai mult cu o depacificațiune. Tóte aceste se întâmplă, se đic și se scriu atunci, când împératul însuși đice către deputațiunea croată: „Am avut „și până acum grija cea mai mare „ca linia Sisek-Nowi să se clădescă „înainte de a intra în anutimpul cel

FOIȚA.

Două monumente.

„Observatoriul“, care în timpul din urmă, publicând „Escrierile de concursu“ etc. ale „Consistoriului Metropolitanu gr. cat. de Alb'a-Iuli'a și Fagarasiu pare a fi devenit în locul „Gazetei Transilvaniei“ Monitorul Blajului, aduce în Nr. 68 dto 23/4 Septembrie a. c. următoarele:

„Dela Clusiu ni se scrie din partea unui preotu, ca in zilele aceste s'au terminatu acolo unu monumentu sepucralu pentru fericitulu mitropolitu gr. cath. Atanasiu I Angelu, si au fostu transportatu la Alb'a-Iuli'a unde se afla mormentulu acelu mare arhieru. Monumentulu e din marmora sura si ingradilu cu gratii de fieru marmoratu. Spesele acelu monumentu le pórtă Escel. Sa. d. dr. I. Vancea, metropolitulu de Alba-Iuli'a și Fagarasiu. Epitafulu, care se afla sculpatu pe acelu monumentu este

compusu de Escel. Sa părintele mitropolitu dr. I. Vancea si suna asia:

„Peregrine! stai aci si veneréza osemintele apostolului Romaniloru Atanasiu I Angelu nascutu in Ciugudu langa Bálgaradu, carele la 22 Ianuatiu 1698 consacratu de arhieriscopu și metropolitu a continuatu actul sansei uniri cu s. biserica apostolica romana, inceputa de Teofilu, antecesorele seu si la complimitu în Sinodulu mare celebratu la 4 Septembrie 1700. Dupa aceea ca metropolitu unitu si a gubernatu biserica sa cu zelu apostolicu pana la anulu 1714, candu plinu de merite pentru santa unire si biserica, pentru natiune si patrie repaosandu in Domnulu fu inmormentatu aci unde isi astépta gloriósă in-viere.“

Față de acest monument, ridicat în numele celor circa 700,000 Români greco-catolici, punem un altul ridicat de un contemporan a lui „Atanasiu I Angelu“ în numele miliónelor de Români gr. or., un monument, despre care se póte đice, că este nu „marmore“, ci chiar „aere perennius.“ Acest monument literariu este cea

mai nimerită ilustrațiune a faptelor lui „Atanasiu I Angelu“, celui „plin de merite pentru . . . natiune și patria“.

Plângerea*)

S-tei monástiri a Silvasului din eparchia Hașagului din Prislop.

Ia aminte cerule și voiu grăi
Plângend cu amar mă voiu tângui
Auđi-mi páméntule cuvintele
Și să-mi cuprinđi lacrámile

*) Supuși și noi la regulile de conservare ale bibliotecii s-tei Monástiri Căldărușeni, am putut cu tótă bunăvoința, de a cunoșce o parte din avutul literar al acestei monástiri; și în cercetările nóstre am descoperit un manuscris în folio, legat cu pele, unde între diverse învătățuri, tóte de cuprindere morală, am găsit și acéstă producțiune literară, intitulată: „Plângerea s-tei Monástiri a Silvasului“. Noi supunem acéstă scriere la cunoscentia lectorilor nostri pentru meritul ei literar și istoric. În densa se véd tóte condițiunile literare ale limbii române din seculul al XVIII-le și ea conține fapte istorice relative la mai multe monástiri din Valachia și Transilvania, precum chiar și la actul unirei Románilor de peste Carpați cu Biserica papală. Este foarte dureros, că autorul scrierei, condus de principiile monachismului, nu și-a însemnat nicăiri numele; dar din cuprinderea scrierei se póte presupune că el cunosând de aproape aménuntele Monástirei Silvasului și specialmente a le unirei Bisericeii din Transilvania, este dintre bărbații de prin Monástirile acelor locuri, sau póte chiar din Silvas.
„Biserica ortodocsă română.“

Și firea tótă cea omenéscă
Împreună cu mine să se tânguescă.
Că iată eu fata sionului cea iubită
Monástirea Silvasului cea vestită
Remăsei acum pustie și ofelită
Jalnică ca o vėduvă cernită
Arsă cu foc și surpată
De tóte ce avusei prădată
Vadă toți cei ce trec pe lângă mine
De este la cine-va durere, precum le mine.
Că de s'ar fi sculat asupră-mi necredincioșii,
Eu m'ași fi păzit de dēnșii.
Sau Turcii de m'ar fi ars și m'ar fi surpat,
N'ași avea atăta bănat.
Ci aceia, ce împreună cu miné a fi s'au socotit
Credincioșii aceea m'au pustiit.
Să vie dar mórtea preste ei,
Și să-i pogóre în iad de vii.
O Prislop numit loc!
Cum fuseși făr' de noroc
Ba eu bine am fost norocit
Căci s tul Nicodim întâiu aici s'a sălășluit,
Și întâiu S-tul Nicodim mi a pus temelie,
Carea stă de vécuri multe
Acum de ómeni trecute.
Mai înainte cu mulți ani
De domnia lui Matei erai
Că acestui prea cuvios și st. părinte de la D-zeu
i s'a vestit locul pișătorilor să 'l găséscă,

„reu, însă există pedeci de natură constituțională, dară cu toate că nu ve pot spune nimica hotărât, sper că și „pedecile aceste le voui învinge.“ Tote se întâmplă, se dic și se scriu atunci când ministrul de război dăce deputațiunei: „Declar fără nici o rezervă, că drumul de fer Sisek-Novi este neapărat de lipsă, așa încât la un cas că nu s'ar pute realiza am fi siliți a ne retrage trupele din Bosnia.“

Aprobă cineva nu aprobă politica comitelui Andrassy în Bosnia, pusă odată în lucrare, este datorința fiecărui patriot a spriginii pre cei ce își varsă sângele în numele patriei comune.

Față cu cele indicate mai sus ne vine a întreba, că, dacă Magiarii și Nemții, cari se gerază la toate ocașiunile de cei mai buni patrioți, fac pedeci considerabile tocma în momentele cele mai critice; dacă ei prin pedecile lor vor paraliza acțiunile armatei pe câmpul de luptă, mai pot ei pretinde a fi unicii și infalibili susținători a întregității statului?

Dificultățile, de care amintirăm cu altă ocașiune, că cresc pentru ministerul unguresc s'au manifestat și prin scirea, ce a făcut rotunda prin mai multe diare, când despre demisiunea lui Andrassy, când despre a altui ministru din Budapesta. Întâlnirea lui Sennyey cu Bismarck la băile dela Gastein a reimprospătat probabilitatea retragerii lui Andrassy și înlocuirea lui cu Sennyey. „Nat. Ztg.“ din Berlin folosește ocașiunea acestei întâlniri și pune în perspectivă, că Sennyey devenind ministru de externe n'ar întempina nici o dificultate la Berlin, și adaugă, că ar fi binevedut în Ungaria, precum și în cercurile curții din Viena.

Sunt însă semne destule, că Andrassy nu se va retrage așa curând. Se dice, că contelui Șuvaloff i-ar fi succes în călătoria sa ultimă dela Viena a câștiga diplomația noastră esternă pentru o acțiune comună contra perfidiei turcești. În comuniunea această sunt cuprinse și staturile cele mici Serbia și Muntenegru, eventual și Grecia. Numai Anglia se opune direct și Italia indirect acțiunei comune. Opozițiunea Angliei probabil va schimba acțiunea comună în acțiuni separate din partea puterilor interesate.

„Vocea Covurluiului“ are informațiuni, că guvernul României a dat ordin autorităților din Basarabia, a împacheta arhivele, a trimite lucrurile de valoare și a sta gata de plecare la al doilea ordin. — Arhivul și mobilierul seminariului și școlii normale din Ismail a început deja a se strămuta în Galați.

Maiestatea Sa ces. reg. și apost. cu prea înalta rezoluțiune dată în Schönbrunn la 12 Septembrie nou a. c. s'a îndurat a lua prea grațios la cunoștință convocarea congresului național bisericesc al metropoliei gr. or. române din Ungaria și Transilvania, pe 1/13 Octobrie a. c. pentru prevederea agendelor ordinare.

Maghiarisarea școlilor române.

Sub acest titlu „Gazeta Transilvaniei“ publică o corespondență din Elöpatatak, carea pentru însemnătatea cauzei tractate merită a fi cunoscută în cercuri cât mai estinse. Iată-o:

Elöpatatak, (Valcele) 27 Aug. (8 Sept.) 1878.

Încă în anul 1872 s'a redicat aici în Elöpatatak o școlă primară confesională română, din averea bisericeii gr. or. locale, și din daruri de bună voie și colecte dela oșpeții din Romania, cari visitau baia de aci. Această școlă s'a și susținut în caracterul seu până de presinte, deși progres remarcabil n'a putut face din cauza nesuficiențelor mijloce materiale, poporul de aci fiind lipsit și nepetendu-se ține astfel un învățătoriu mai calificat. În intervalul dela 1872 până acuma ni se puse din când în când câte o întrebare dela inspectorul regiu prin deregătoriile politice, ca ore fivom aplecați a schimba caracterul școlii din confesională în comună; toate acestea propunerii fură însă respinse din partea noastră. În anul curent, se vede, că după influințări de sus, comitetul comunal din loc votă școlă comună, la ceea ce, cu dorere spun, aderă nesciu și poporul. Caus'a, pentru care a fost sedus a consemți la această schimbare este influința de sus, sunt promisiunile, că regimul le va face o altă școlă nouă, fără ca poporul se contribuie ceva și fără ca se fi mai mult obligat de a plăti pe învățătoriu. Apoi ceea ce e mai dureros și cauza principală. Învățătoriu român confesional din loc, constrins în urma unui ordin consistorial se face un examen de calificățiune și simțându-se neap pentru acela, cu ajutoriu primariului părăsi școlă și astfel apoi se constituiră domni nostri în comisiune școlară, și se alese de președinte comitele Nemes János din Heghigu, iar de vicepreședinte israelitul Josef Goldstein și alți străini. În prima ședință aleseră pe învățătoriu român și pe un evreu de învățătoriu, votându le salarie anuale de câte 400 până la 450 fl., despre cari este mare întrebare, dacă regimul le va acorda.

În urma acestora s'a făcut cu poporul adunat în sinodul parochial toate încercările pentru susținerea școlii, însă totul a fost îndezert, pentru-că poporul înșelat prin promisiuni nu vră să cunoască răul și pericolul, prin care este amenințată școlă comună. Vădând, că lucrul stă astfel, s'a făcut din partea preotului românesc gr. or. din Elö-

patatak d. Ioan Mog'a încercare la inspectoratul regesc, pentru nimicirea hotărârii comitetului comunal. Dar ce să vești, fiind constrins prin întrebările d-lui insp. ai răspunde, că densusul (preotul) se opune străformării școlii române confesională în școlă maghiară comună, din cauză că chiar după informațiunile dlui inspector regimul voiesce prin școlă comună a ne maghiarisa, prin cuvântul acesta și-a aprins paie în cap, căci inspectorele nicidecum magulit, ei forte măniat, califică pe preot de agitator contra ideii de stat maghiare. „Dumneata nu crești, că legea acesta (arătându legea școlară) este sancționată de Maiestatea Sa? apostrofă inspectorele pe preot. — „Ba cred și știu, răspunde acesta, însă durere, organele statului nu eșcută aceea lege conscientios și în adevăratul ei înțeles; le este ușor Maghiarilor a se gera înaintea lumii cu legi frumoșe și liberale, ca să o facă să credă, că de drepti sunt ei cu poporele conlocuitoare, pe când în realitate acelea legi sunt litere mörte“ s. a. În cursul convorbirii la întrebarea preotului român, că pentru ce în ore-care comună, unde este școlă comună și desparțiament român și unde Români fac două din trei părți se propun acuma obiectele în limb'a maghiară, — i răspunde, că deorece acolo se vorbește și unguresce, conform legii are să se propună în limb'a maghiară — decă stă lucrul astfel, replică preotul, atunci nu cumva și în Elöpatatak, unde totă poporațiunea afară de forte puțin străini e română, va pretinde să se propună în limba maghiară? La ceea ce inspectorele duplică, că nesmintit așa va fi și că altfel nici nu se pôte. Atunci preotul i declară, că fiind acest'a o asuprire, scopul este de a maghiarisa pe Români. Mai departe adausă inspectorele, că școlă română conf. e necorespunzătoră, de ore-ce n'are bibliotecă, n'are piese din mineralogiă s. a. Dar ore la școlile comunale aflase-vor toate acestea? Me indoiesc! Las la o parte amenințarea inspectorului școlar, că va arăta pe preotul român în. regim, la ce în căi remase dator, dar apoi cu astfel de procedere unde crede d. inspector se ajungă? Cum va pôte câștiga simpatia inteligenței și poporului român, care deși în unele locuri ca și aci nu vră să vadă pericolul și cursa ce ise tinde, va vedea-o însă atunci, când va fi intrănsa și va fi pré târziu de a se scăpa. — Iată încă o nouă dovadă pentru aceea, cum se practică legile pe la noi. Totu Românul înțelegător trebuie să învețe și din acest cas, ca numai prin strins'a alipire de școlile noastre române confesionale se pôte conserva naționalitatea noastră! —

Creдем că organul competent va fi făcut cuvenita arătare la venerabilul consistoriu archidieceșan, care de sigur nu va întârția a întreprinde cele de lipsă în afacerea școlii din Elöpatatak, întru susținerea caracterului confesional al acesteia.

Red. „Tel. rom.“ —

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Alba-Iulia, 16 Septembrie c. n. 1878. Cetine ori-cine corespondințele din Alba-Iulia a d-lui Tudor publicate în „Observatoriul“ despre decursul a legerilor dietale la noi și despre ținuta Românilor Alba-Iulieni cu ocașiunea această, ar trebui se vină la convingerea, că mai toți Români Alba-Iulieni sunt miserabili, ticăloși și trădători, afară dora de dl Tudor, dacă ore-cumva „Observatoriul“ făcea gluma aceea urită de al înșira și pe dl Tudor între cei defăimați și condamnați de densusul. Nu vreau se apăr procedura și ținuta Românilor Alba-Iulieni cu ocașiunea menționatei mișcări electorale, și încât aceea într'adevăr nu a fost corectă și demnă, am apostrofat-o destul de tare într'una din precedentele mele corespondințe. Dar vreau să însemn aceea pentru dl Tudor din „Observatoriul“, că pe cât de stricăciôsă e intereselor române o procedură incorectă în cauzele de interes comun național, pe atât e de daunôsă medicina d-lui Tudor de a vindeca astfel de rane naționale. Vindecă degetul atunci, întreb eu pe dl Tudor, când doctorul vine și fără cruțare taiă mâna întregă? Séu de ce patriot mare și naționalist înflăcărat se pôte ține dl Tudor, când el însuși descrie lumea întregi, că cu mâinile în sin și cu gura închisă s'a uitat la frații sei Români din Alba-Iulia cum infig ei pumnalul omoritor în sinul mamei lor: a cauzei naționale române, — și densusul numai după aceea a alergat înaintea lumii, ca Pilat spalându-și mâinile, — și strigând, că alții sunt trădătorii!

Să fim d-l meu Tudor, cu puțin mai multă tactică, pentru că de și în interesul nostru zace de a sbiciui păcatul, înse dacă și predicatoriu, a cărui datorință este a sbiciui fără cruțare vițiu și fărădelegile, ar veni și ar destainui toate și chiar și cele mai mici mărturisiri a credincioșilor sei, arătându-i cu degetul și numindu-i cu numele, ușor ar pôte rămâne cu biserica golă și ca păstoriu fără turmă.

Și-apoi când cutare - va, ca d-l Tudor din „Observatoriul“ fără bătăv vreau odată într'adevăr să și fi aretat cel puțin voința de a lucra întru binele sufletesc a creștinșilor sei fi românesci din Alba-Iulia, vindecă o astfel de chiamare greșită a unui păstoriu, — mai devine însuși și ridicul.

Din punct de vedere a bune cuviințe una mai însemneși d-l Tudor de la „Observatoriul“: că în realitate nu sunt toți Români pasiviști, ci sunt cât de mulți și activiști între ei. Ast-

Și acolo Monăstire să zidescă,
Și în țera românească preste munte,
Au trecut și au cercat locuri multe.
Locul cel mai din'tăiu
Este în Surdu (c) sus pe Jiu.
Acolo pesceră a găsit.
Și într'ansa s'a sălășluit;
Care pesceră și până acum se găsesce
Și a s-tului Nicodim se numesce:
Apoi s'au dus în țera și mai înlăuntru
Până la apa ce se dice Motru
Acolo puțin au conăcit
Și pre vreme monăstire s'au zidit.
De acolo s'au dus spre Vodița²⁾
Unde e acum schitul Toponița.
După acesta pișătorile³⁾ au găsit
Unde și s-ta lavră Tismana s'a zidit
Unde și móscele s-lui se găsesce,
Și minunile i se vestesc.
Deci de la s-tul Nicodim s'a făcut
Tuturor de obște început.

²⁾ Din cauza multelor călătorii ale s-lui Nicodim și zidiri de monăstiri, tradițiunea populară confundă monăstirea Motrului cu cea a Voditei, care este pe locurile Mehadiiei de astăzi (vești Journ. „Bis. ort. Rom.“ anul IV, Nr. V pag. 271 Nota 3).

³⁾ Acesta este terminul popular românesc, cu care se desemna la 1350 catractul, ce curge pe sub monăstirea Tismana.

În țera românească la multe zidiri
Biserici, schituri și monăstiri⁴⁾.
A doua lavră Cozia Mircea o au zidit
Și s-tul Nicodim o au sfințit.
Dintru acele zile bune și norocite
Multe biserici și mănăstiri sunt zidite,
Prin totă țera românească,
Și în totă cea moldovenescă,
Și aici în Ardél sunt multe
Dintru acea vreme făcute
De domni și de boerii țerei românești,
Și de ai țerei moldovenesci,
Și atâta de multe sunt,
Cât nu le pot scrie întru acest cuvânt.
Dic numai una cea mai alésă din toate
Carea au fost în glöte
Din Belgérad Metropolia,
Scaunul țerei și țării,
Pre carea o au zidit
Michaiu Vodă vitezul cel prea vestit
Mare și frumoșă cu totul de pétră
Și forte bine întemeiată.
Și dintru această se arată
Că era pravoslavie adevărată.
Întru aceste trei țeri și o credință
Dréptă întru sânta Troiță.

⁴⁾ Aceste, expresiuni denotă, că tradițiunea ține cont nu mai de construcțiunile religioșe de pe timpul s-lui Nicodim.

Atunci D-șeu bine au voit,
Și cu a doua oră m'am înoit⁵⁾
De o dómna mare și vestită,
Zamfira cea pururea pomenită,
Fata lui Moise void din Bucuresci,
Din némul marilor Băsărabesci.
La anul cinci sute doué-șeci preste o mie,
Mi au pus a doua oră temelie
Nouă frumoșă de pétră
Prea forte înfrumșeșată
Și prea bine întemeiată
Și cu zid încunjurată
M'au înzestrat cu moșii,
Cu sate și cu vii
Și cu odóre m'au împodobit
Întru tot de sêvêșit.
Apoi după sântul Nicodim a urmat
Tismenei să-i fiu fată m'au închinat
Și așa cu a lui D-șeu bună vrere,
Am stat multă vreme în putere,
Cu tot Ardélul în bună credință întărită
De nici un eres clătita.
Și atunci un tînér ore-care din sat,

⁵⁾ Dacă Monăstirea Silvașului s'a preînuit la 1520, de cătră Domnița Zamfira, atunci ea își are începutul în primele decimi de ani ale seculului al XIV adevă înaintea de 1442. Acesta o dicem fundându-ne pe chrisovul Domnitorului Vladislav al Valachiei, care ne arată, că Monăstirea Apele, sau a Silvașului, fundată de cătră s-tul Nicodim mai pre urmă de a Silvașului, își are începutul la 1342.

Numele lui Ioan s-lui Nicodim au urmat
Din lume și din rudenii cu totul au eșit
Și aici la miate au venit;
Întru o stâncă chilie și au făcut,
În carea slujind, lui D-șeu a plăcut
Și pre el după sfêșșit
D-șeu l'a proslăvit.
Pescera și acum se găsesce,
Și chilia sfântului se numesce.
Iară după ore care întâmplare,
Cu a lui D-șeu înainte apărare,
Rudele sântului cele din sat
Móscele cu totul le a rădicat
Și în țera românească le-au adus
La ore-care monăstire le au pus⁶⁾
Însă la némul lui pururea se pomenesce
Fiind-că și o pârțică din móscele lui se găsesce

Până aici s'au umplut
Cuvântul cel din început.
Aici istorie pentru mine grăită,
Că am fost bine norocită.
Vrënd să arăt ce se grăesc,
Acum de mirare mă uimesc.
Nu știu de unde să încep,
Și a grăi nu mă pricep,
Să fac o jalnică povestire,

⁶⁾ Noi nu cunoșcem relieviile acestui sânt.

fel dacă din diferențe de convicțiuni destul de basate cutare-va nu e pasivist, ci activist, și se prezintă la urna electorală, pentru aceea încă tot mai poate fi Român și încă nu a devenit nici miserabil, nici ticălos și nici trădător.

Ca semn, că mai toți dintre câți d-l Tudor i-au defaimat atât de urit, totuși mai sunt încă Români se vede și din frumoasă activitate a comitetului arangiatoriu de sub președința d-lui avocat Mateiu Nicola, ce o desvâltă în interesul adunării generale pentru fond de teatru românesc, care est an se va ține în 10 și 11 Octomvre în Alba-Iulia.

Acest brav și românesc comitet a statorit pentru ocaziunea acesta următoarea programă festivă:

1. În 9 precum și în 10 Octomvre c. n. cuprinderea și în cuartirarea oșpeților.

2. În 9 Octomvre séra convenire în promenada orașului și ciuă comună în chioscul de acolo.

3. În 10 Octomvre înainte de ameză la 10 ore pe lângă signalizarea prin clopotul cel mare deschiderea adunării generale în biserica greco-orientale din oraș.

4. După încheierea adunării banchet în chioscul promenații din oraș.

5. Séra în 10 Octomvre bal în localitățile chioscului promenadii din oraș; între pause „Călușerul” și „bătuta” jucată de 12 tēneri români; încât va reuși, ca 12 dame române să se costumeze în diferite 12 costumuri române provinciale, balul se va începe cu jocul „Hora” dănciat de aceste 12 dame române și 12 „călușeri”. Venitul curat va încurge fondului teatral.

6. În 11 Octomvre înainte de ameză la 10 ore continuarea adunării generale în supranumita biserică.

7. După finirea adunării generale, și după prânzuri familiare, la 4 ore după ameză excursiune generală la grădina episcopală așa numită „la lumea nouă”, — după împregiurări cercetarea rarităților din fortăreța Alba-Iulia.

Interesantă și plăcută promite a fi adunarea acesta și pentru aceea, că pe când până acum publicul român era rău impresionat că din întreg presidium societății numai câte un membru cerceta adunările generale, astădată atât președintele Alecsandru Mocioni, cât și vice-președintele Iosif Hozsu, precum și casariul și secretariul o va cerceta.

Alba-Iulianul.

Protocoloalele Congresului din Berlin.

Protocolul Nr. 10.

Ședința din 1 Iuliu 1878.

(Urmare).

Comitele Andrassy observă că acest aliniat și cele care urmăresc nu mai au rațiune de a fi, odată independența proclamată. Ele privesc raporturile Muntenegrinilor cu Pôrta, care nu pot fi regulate de Congres. Acestea sînt nisc afaceri speciale principatului, și în cari în ceea ce privește pe Austro-Ungaria nu este nici de cum dispusă a accepta arbitragiul eventual ce îi detersă aliniatul 4. Escelența Sa adogă că este de un interes general ca Statele recunoscute independente să devie stăpâne pe destinele lor și să învețe a trăi din propria lor existență. Numai câștigând convicțiunea că sînt responsabile din politica lor și că vor culege fructele bunelor relațiuni, tot așa cum vor suferi consecințele relelor raporturi, se va da acestor țeri și statelor limitrofe, garanția unei coesistențe posibile. Escelența Sa cere dar suprimarea tutulor acestor aliniate.

Plenipotențiarul Rusiei consimt la acesta.

Caratheodory-pașa dorește manșinerea în principiu a aliniatului 2, care supune legilor și autorităților locale pe Muntenegrenii ședători în imperiul otoman și demonștră necesitățile practice speciale care fac indispensabile, pentru folosul chiar al locuitorilor Muntenegrului stabiliți în Turcia, dispozițiunile ale căror obiect sînt ei.

Congresul unindu-se cu această opinie decide, ca al doilea aliniat să fie trimis comisiunii de redacțiune, și ca al 3 și al 4 să fie suprimate.

Al 4 aliniat relativ la evacuarea teritoriului Otoman de către trupele Muntenegrului este obiectul a diverse observațiuni din partea plenipotențiarilor franceși, cari cer manșinerea lui, care de și dorește viu grabnica evacuare a teritoriului turc, este însă contrariu, în principiu, termenelor indica o precisiune adesea irealisabilă.

Mehemet-Ali pașa obiectează că Muntenegrenii neavând bagage și alte „impedimente”, pot prea lesne părăsi teritoriul otoman în termenul fiesat.

Plenipotențiarul Rusiei insistând, comitele de Launay propune de a înlocui termenul de 10 zile indicat în articol prin cuvintele, „în cel mai scurt termen posibil; comitele Andrassy dice, să se pună „20 zile cât și mai curînd de este posibil.”

Congresul admite trāmitarea cesiunei la comisiunea de redacțiune.

Președintele constată, că Înalta Adunare a terminat totă ordinea Sa de și. Pentru viitorea ședință, fiesată pe mâne, Marți 2 Iuliu, la ordinea de și este navigațiunea Dunărei, îndemnitarea de resbel și, de se va presenta, raportul comisiunii de delimitare.

Ședința se rădică la 5 ore.

(Urměză semnăturile plenipotențiarilor).

Aneca 1 la protocolul 10.

Fruntarie pentru Muntenegru.

(Carta Statului Major Austriac).

Noua fruntarie va pleca de la culmea muntelui Iliino Prdo la Nord de Klobuk și se va ține pe înălțimele, ce mărginesc Trebisnica în direcțiunea Pilatovei, lāsând acest sat în partea Muntenegrului. De aci fruntaria va merge pe înălțimi în direcțiunea Nord la o distanță de aprōpe 6 kilometrii de drumul: Bilde, Korilo; Gacho, până la trecătōrea dintre Somino-Planina și muntele Curilo. Ea va continua apoi cātră Est prin Vratkopsi, lāsând acest sat de partea Herțegovinei până la muntele Statitsno, de unde se va întorce cātră Nord, trecând între satele Ravno și Zanjevina și apoi pe delurile orientale (muscelele) ale munților Lebersnik și Volujak, lāsând basinalul Sugaska Herțegovinei, până la Piva la aprōpe 10 kilometri de juncțiunea ei cu Tara. Din acest punct fruntaria va sui Piva și va străbate muntele aprōpe de satul Nedvine pentru a atinge Tara, în susul căreia se va sui până la Mojkovac. Apoi va urma culmea delului până la Sitzkojezero de unde se va confunda cu vechia graniță până la satul Zabrdje. Din acest punct noua fruntarie se va dirige prin vērfulurile munților cātră Paklen de unde va merge delungul vērfului mării catene a munților Albanesi, formând împărțirea apelor între Lim de o parte și Droc, precum și Cieona (Iem) de alta. Ea va urma apoi limitele actuale între tribul Kuci-Drekalovici de o parte și Kutska Kraina, precum și triburile Klementi și Grudi de alta, până în câmpia Podgoriței, de unde se va dirige spre Plavnica, lāsând de partea Albaniei tributurile muntene Klementi, Grudi și Hoti. Apoi, traversând lacul fruntaria va trece aprōpe de mica insulă (ostrovul) Gorice Tapal, de unde va străbate muntele spre a ajunge la mare, la Vadul Crucei, lāsând Albaniei districtul Dulcigno.

La Nord Vest, acest litoral va fi limitat de o linie, care va trece de la țerm între satele Susana și Zubci, spre a se termina la punctul estrem Sud Vest al fruntariei actuale a Muntenegrului pe Vrsula Planina.

Aneca 2 la protocolul 10.

Alipirea Antivarului și a litoralului seu de Muntenegru va fi consimțită cu condițiunile următōre:

Ținuturile situate la Sudul acestui teritoriu, după delimitarea conținută în anecea Nr. 1 până la Boiana cuprîndînduse și Dulținjo, vor fi restituite Turciei.

Comuna Spica până la limita septentrională a teritoriului precisat în descriere detaliată a fruntariilor va fi încorporată Dalmației.

Muntenegru se va bucura de libertatea de navigațiune pe Boiana.

Muntenegru nu va pute avea bastimente de resbel nici pavilion de resbel maritim

Portul Antivari și tōte apele Muntenegrene vor rămāne închise bastimentelor de resbel străine.

Fortificațiunile esistente pe teritoriul Muntenegrului vor fi dărimate și nu se vor mai pute rădica altele noi.

Poliția maritimă și sanitară, atât la Antivari cât și în tot lungul cōstei Muntenegrului, va fi făcută de Austro Ungaria cu vase ușōre de cōstă.

Muntenegru va adopta legislațiunea maritimă în vigore în Dalmația. Din partea Austro-Ungaria se angajază a acorda protecțiunea sa consulară pavilionului de comerțiu muntenegrūn.

Muntenegru va trebui să se înțelēgă cu Austro Ungaria asupra dreptului de a construi și întreține prin mijlocul noului teritoriu muntenegrūn un drum de fer.

Pe aceste căi o deplină libertate de comunicațiune va fi asigurată.

Listă de contribuire

pentru soldații răniți în Bosnia și Herțegovina și familiile rezerviștilor.

Dela dōmna Anastasia Popescu din Făgăraș scamă 2 chilo 400 gr.

Contribuiri bine voitōre se primesc și se administreză mai departe de

Redacțiunea „Telegrafului Român”

Sibiu în 6 Septembrie 1878.

Varietăți.

* În favōrea răniților și familiilor celor chemați sub arme au încurs:

I. Dela petrecerea în grădina lui Hermann din 7 Sept. 1878 n.

1. pentru bilete de intrare 585 fl. — cr.
2. solviri neficsate 108 fl. 56 „
Suma 693 fl. 56 „
Erogatele 101 fl. 93 „
remāne venit curat 591 fl. 63 „

II. Dela petrecerea în pădure din 8 Sept. 1878 n.

1. intrate — împreună cu solviri neficsate 14 fl. 37 1/2 cr. v. a. în sumă totală pr. 1557 fl. 27 1/2 „
2. erogate după socotelă 260 fl. 87 „
remāne venit curat 1296 fl. 40 1/2 „

III. Dela reprezentațiunea teatrală din 11 Sept. 1878 n.

Intrate — împreună cu 2 fl. 50 cr. v. a. solviri neficsate — în sumă totală pr. 157 fl. 65 cr.
Venitul curat peste tot e dară 2045 fl. 68 1/2 „
Sibiu în 13 Sept. 1878.

Comitetul.

Pentru mine s-ta Monăstire
A Silvașului cea vestită.
Acum pustie și rāsipită
O limbă ritoricēscă,
Acum trebuie să grăescă;
Să arete acēstă întâmplare,
Grōznică și de mirare;
Și o mare nenorocire,
De care gāndind te îngrozești preste fire;
Cum pravoslavia în tōtă lumea se arde
De cumplită tirānie a pacei și se scade
Prin trāmișii lui cei cu cheltnială multă.
Carii neîncetat cu provoslavnicii se luptă,
Ca pravoslavia să o pērză,
Au cât ar pute mai tare sé o scađă.
Acēsta în tōte părțile s'au dus
Și până și la Ardél au ajuns;
Și atunci Ardélul cât de mare
Au simțit de la Papa mare turburare;
La anul sēpte sute și unul preste o mie
Perzare cumplită și urgie.
Atunci Atanase Metropolia și Biserica îndrepta
Și a norodului creștinesc grijă purta.
Atunci popi latinesci, ómeni pre a lor voie
au gāsīt,
Pre acest Archiereu prea lesne de amāgit
Sfātuindu'l patru dogme să primēscă,

Din credința lor cea latinēscă
Cu acestea (dice) legea nu se strică,
Nici credința bună să rădică.
Să le credē bine așa l'a învēțat și i-a spus
Că va fi cu Christos în cer sus.
Fiind-că la papa este
Acea a cerului cheie.
El deschide la toți și le face intrare,
Că preste tōte este mai mare
Și așa fōrte s'au amāgit,
Ponturile Papei au primit.
Nu sciu dice au căđut, — din prostime sau
din mândrie
La atāta cumplită ticăloșie
Că fiind om muritor în lume,
În lume și au căutat titlul de mārime
Acest vlādică, dacă s'a unit sēracu
I-a umplut Papa sacu,
De titulusuri înalte,
Mincinōse și deșarte,
Popilor și norodului li au dat nādejde,
Precum că obāgia se va perde,
Și vor fi nemesi⁷⁾ ei
Și feciorii lor, vai de ei!
Acest dar mare li-au tīgăđuit,

⁷⁾ Vorba nemes este ungrēscă și însemnăzē nobil. De aici espreșiunea nōstră: „om de nēm”.

Cu care i-au și amagit,
Până s'au lēpădat de Rēsărit,
Cu blestem și cu jurāmēt,
Și n'au căscigat nici o dobānda,
Măcar nici cât o ghindă.
Apoi norodul tot s'au pus în price,
Ca legea și credința lor să nu se strice.
Dar nimic n'au folosit,
Că pre toți i a biruit.
Sub acest archiereu pre Ardélul,
Ticāloșe l'au impresurat amarul,
Că au rēmas cu latinii în unire
Spre a lor vecinică peire.
Unașia⁵⁾ dacă bine s'au așeđat,
Și cu toții desevēșit s'au împăcat,
Îndată ș'a arētat prietinia
Că au surpat din Bēlgērrad Metropolia;
Ca nici semo să nu se mai gāsēscă,
De pravoslavie să se pomenēscă.
Vai! să mai fac acum pomenire
Cu amar și tānguire,
Câte rēuțăți asupra mea venira,
Și cu totul me pustiiră.
Că după ce Ardélul cu papistașii sau uniat
Și la papa cu totul s'au plecat,

⁵⁾ În loc de unia sau unirea.

Atunci și maica mea Tismana s'au scārbit,
Și cu totul pe mine m'au părăsit,
Și pārinții cēlugări ni au urfit,
Toți de la mine au fugit.
Am rēmas pustie și sēracă,
Ne avēnd etitori nici Maică.
Atunci pismașii s'au sculat,
Și de tōte părțile m'au prēdat,
Cei de prin prejur Calvinii,
Și cu uniții Romāni,
Unii au luat satele și moșiile.
Alții grādinele și vile,
Și din odōre ce am avut,
Au luat cine au putut,
Și m'am făcut duple prorocie,
Ca o colibă părăsită într'o vie,
Pustie și uflită,
De toți cu totul părăsită;
Pentru că nația era ne întemeiată
În Ardél acunsă și arētată,
Venea la mine de multe ori pārinți
Mulți din multe părți.
Pentru ca să se odiehnēscă
Și pe mine după cuviință să mē grijască.
(Va urma).

